MIJLOACE DE ORGANIZARE A ENUNŢULUI ÎN GRAIURILE MOLDOVENEŞTI INSULARE

LES PROCÉDÉS D'ORGANISATION DE L'ÉNONCÉ DANS LES PATOIS MOLDAVES ISOLÉS

(Abrégé)

Dans cet article nous avons analysé une construction inédite, recueille dans les enquêtes récentes pour TD–*Ucraina*, dans une seule localité (Ng), située sur le rivage gauche du Bug, dans le sud-est de l'Ucraine. Cette construction a été confirmée par les textes folkloriques enregistrés, dans la période 1942–1943, dans deux villages voisins. Il s'agit du pronom personnel complément atone enclitique *-ne*, utilisé, très souvent, invariablement. Ce phénomène se révèle comme productif dans l'aire élargie du pronom personnel pléonastique, attestée surtout, dans le dacoroumain de l'est.

On reconnaît dans une perspective synchronique et diachronique à la fois un mélange entre la matrice syntaxique archaïque, en ce qui concerne la position enclitique du pronom personnel complément atone et la tendance à hyperintensification, conservée et amplifiée dans les îlots séparés depuis environ trois siècles du dacoroumain et greffés sur des milieux slaves. Ces parlers représentent de véritables documents vivants du roumain ancien.

Mots-clés: les îlots moldaves; clitique *-ne*; complément enclitique; matrice syntactique archaïque; hyperintensification.

1. Graiurile moldoveneşti dezvoltate insular în mediul slav, la est de Bug, în cotul Niprului şi în Bazinul carbonifer al Doneţului (în sud-estul Ucrainei)[1],

[1] Localităţile cu populaţie moldovenească, anchetate în 1998, le dăm cu denumirea ucraineană actuală: Aleksandrivka [=A]; Veleka Serbolivka [=S]; Novohryhorivka [=Ng]; Şcerbani [=Şc]; Konstantinovka [=K]; Dykovka [=D]; Gruzske [=G]; Martonoşa [=M]; Suboţy [=Sb], regiunea Mykolaiv; Voloşske

BDD-V4243 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:42 UTC)

în urma colonizării moldovenilor în secolul al XVIII-lea, se disting de celelalte unităţi discrete ale dacoromânei prin modul de organizare a constituenţilor în enunţuri extinse. Enunţurile reflectă pregnant acţiunea simultană a celor două tendinţe interne care domină sintaxa dialectală. Ne referim la *tendinţa de „hipercaracterizare"* (cf. Puşcariu 1994: 267, 333) care se realizează prin structuri redundante, repetitive, marcate uneori de intensificatori deictici, şi prin preferinţa pentru topica în antepoziţie a determinantului – atribut sau pentru dubla exprimare a complementelor (in)directe cu ajutorul pronumelor atone.

Tendinţa de economie a mijloacelor de expresie este concretizată prin neexprimarea predicatului şi a unor cuvinte ajutătoare (morfemul de conjunctiv, pronumele reflexiv al predicatului, a unor verbe auxiliare sau copulative, din structura predicatului).

Aceste structuri, prezentând un interes major pentru identificarea unor trăsături sintactice specifice ramificaţiilor teritoriale ale românei, le vom examina, în detaliu, pe baza unor exemple numeroase, într-o contribuţie viitoare.

2. În articolul de faţă, ne limităm discuţia la analiza unei chestiuni de amănunt, referitoare la realizarea poziţiei sintactice complement (in)direct prin clitice în acuzativ şi dativ[1], dependente de un predicat la timpuri compuse şi, rar, absolute.

2.1. În cursul anchetei efectuate în localitatea Ng, iar, apoi, recitind fişele fonogramice de teren, ne-a atras atenţia ocurenţa cliticului complement în encliză sub forma *-ne* şi/sau *-me*, invariabil în raport cu persoana obiectului – construcţie inedită, neîntâlnită, până în prezent, în aria dublei exprimări a complementelor (in)directe, tolerate ca facultative, la nivel dialectal. Parcurgând textele transcrise de Maria Marin pentru noul volum consacrat graiurilor moldoveneşti vorbite la est de Bug, am constatat frecvenţa

[=V], regiunea Dnipropetrovsk; Bairak [=B]; Novoihnativka [=N], regiunea Doneţk şi Troiţke [=T], regiunea Luhansk. Textele dialectale înregistrate în localităţile A, D, G, V, B, T au fost reproduse în volumul TD–*Nistru*, celelalte în TD–*Ucraina*.

[1] Într-un articol publicat anterior (Neagoe 2011: 617–627) am prezentat distribuţia spaţială şi vitalitatea construcţiei redundante de tipul *l-am văzutu-l*, în secolele al XIX-lea şi al XX-lea, precizând că fenomenul se conservă, facultativ, într-o arie periferică înconjurând teritoriul dacoromân, intermitent, de la sud-vest (Banatul sârbesc, sudul Banatului), în nord-vest (Bihor, Ţara Oaşului), în nord (Maramureşul de la nord şi sud de Tisa, Bucovina de nord şi de sud), cu extensiune maximă spre est (pe ambele maluri ale Nistrului şi în graiurile transnistrene). În microarii, particularitatea apare în nord-vestul Olteniei, în Bistriţa-Năsăud şi în Harghita. Topica arhaică a fost semnalată şi în dialectul istroromân (vezi indicaţiile bibliografice la Neagoe 2011).

BDD-V4243 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:42 UTC)

fenomenului, în contexte variate, atât în texte tematice, cât şi în texte narative, înregistrate la cei doi subiecţi[1]:

> *la noi forme mari era-**ne** / aşa mare forme* [...] *punea aşa ia!* [...] *în gura cutiorului nostru / ş-apu* [...] *o scula o puné-**ne** în picioare / ş-apu de-amu cu vătraiu / o punea / o ţâné-**ne** / şî ia aşa! nişte paşce* //[2]

Ne-am întrebat dacă fenomenul reprezintă o particularitate incidentală, izolată şi individuală, circumscrisă unei singure localităţi[3] sau constituie o etapă în evoluţia sintaxei dialectale.

Prevalându-ne de observaţia judicioasă formulată de S. Puşcariu (1994: 298): „dar negăsind explicarea unui fenomen, uşor de constatat [...] nu avem dreptul să-i negăm existenţa", ne propunem să dăm un răspuns acestei dileme.

2.2. Ulterior, am identificat fenomenul în producţii folclorice în versuri (o conăcărie şi o poezie lirică), culese de colaboratorii lui A. Golopenţia în perioada celui de Al Doilea Război Mondial şi publicate în REB (II: 57, 249), din două sate de pe malul stâng al Bugului, Bulgarka la nord şi Belousovka, la sud de localitatea Ng (cf. harta publicată în REB II: 105):

> *– Ce umblaţi ce căutaţi?*
> *– Ce umblăm, ce căutăm,*
> *Ghini sama că ne dăm*
> *Ce umbla-**ne**, ce-om căta-**ne***
> *Ghine seama că **ne**-om da-**ne***[4] (Bulgarka);

---

[1] Menţionez că ancheta s-a desfăşurat cu greutate, deoarece dificultăţile tehnice cauzate de întreruperea electricităţii în localitate şi timpul limitat avut la dispoziţie nu ne-au permis continuarea cercetării şi înregistrarea unui număr mai mare de subiecţi.

[2] Am renunţat la transcrierea fonetică a exemplelor, dar am menţinut barele care marchează intonaţia.

[3] TD–Mold. I, 2, pct. 165 nu a înregistrat fenomenul.

[4] În satul Rakova, situat între Bulgarka şi Ng circulă o variantă a conăcăriei care nu prezintă fenomenul, dar care este relevantă pentru discuţia noastră:

Aveţi a ne-ntreba:
– „Ci umblăm, ci ne dăm.
Ghine sama că ne dăm.
Ce-om umbla, ce-om căta
Ghine samă că ne-om da".

Comparând versul: *Ce umbla-**ne**, ce-om căta-**ne*** cu cel din varianta a doua: *Ce-om umbla, ce-om căta*, constatăm elidarea auxiliarului de viitor din primul exemplu, fenomen remarcat în aria de la est de Bug.

BDD-V4243 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:42 UTC)

– Ie-mă bade şi călare
Că mi-i drumu grunzuros
Rău m-am bătut la chişoare
Păn la os
*– Te-aş lua-**ne**, dragă bade*
Da mi-i murgu tinerel
Aghia-mi duşe trupu mieu (Belousovka)[1].

Coroborarea surselor dialectale – reflectând spontaneitatea formulărilor şi funcţionarea elementelor enunţului, cu cele folclorice, ne determină să presupunem că nu suntem în faţa unui accident, ci a unei microarii relativ vechi, grefate în interiorul ariei de ocurenţă a complementelor (in)directe – pronume conjuncte redundante.

Considerăm necesar, pentru început, integrarea fenomenului atestat în Ng în contextul particularităţilor similare, sinonime şi echivalente sintactic, care au curs în graiurile învecinate.

3. În aria graiurilor insulare care prezintă clitice redundante, subordonate unui regent unic, de tipul *l-am văzutu-l*, am înregistrat şi alte ocurenţe (variante), semnificative pentru mobilitatea sintactică manifestată de structurile discontinue, aflate în distribuţie complementară:

3.1. Complement triplu marcat:

*şi undi amu easta voi **pi mini mi**-s scrie-**mă**?* (G VIIb).

3.2. Dubla realizare formală prin inversiunea auxiliarului de viitor, însoţit de clitice redundante în procliză şi în encliză:

*da eu **v-oi** arăta-**v-oi*** (S VIII); ***m-oi** duce **m-oi** cela* (G VIIb) (cf. DILR II: 248).

3.3. Reluarea pronumelui conjunct în encliză, sub forma *-lă* sau *-ie*, la altă persoană decât cea folosită în antepoziţie, particularitate atestată în Basarabia de Th. Holban (1927: 292): ***s**-au sfădită-**lă*** şi comentată de L. Morariu (1929: 293–294), ca nesigură:

[Biserica] ***s**-o prăvăli-**lă*** (K VII); *eu **v**-oi spuni-**lă*** [despre cultivarea grâului] (V VIIIa); ***te**-ai neaca-**ie*** (V VIIIa); ***te**-i marita-**ie*** (B VII), în comparaţie cu ***te**-i mărta-**te*** (S V).

3.4. Exprimarea complementului – pronume aton exclusiv în encliză, relicvă sintactică, continuă, punctual, cu o frecvenţă redusă şi în variaţie

[1] Localităţile Bulgarka, Rakova, Ng şi Belousovka aveau, la data anchetelor REB, populaţie moldovenească majoritară şi erau aproape unite, încât dădeau impresia că formează o singură aşezare (REB II: 12).

BDD-V4243 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:42 UTC)

liberă, în structuri ambigue. Cliticele în encliză apar predominant la pers. a 3-a, *-lă* (*-la*) (cf. *părea-lă* în *Codicele Voroneţean*, *apud* Procopovici 1933: 7).

> *lasă-l în pace / undi vriia // n-om mai mânca-**mă*** [castraveţi] // *tabacichii* [= dovlecei] *om mânca* (A VIIb); *vaca să sucé-**la*** (K VII); *n-oi lăsá-**mă** aeasta* [...] *pi tăţ nu l-oi ţâne-**lă*** (G VIIa); *undi eu oi scri-**vă***? (V VIIIa); *îţ intra la Cliş şi-ţ vidé-**lă** stanocu* [= războiul de ţesut] *ceal de l-o făcut / şî l-o loată-lă*; *aicea copiii treb-**lă***[1] *şî să-i spăl* (N VII).

S. Puşcariu (1931–1933: 463; 1974: 454) este de părere că „În româna veche, a fost cunoscut doar *văzu-te* < *video-te*, ca şi *vedo-ti* în italiana veche, nu însă şi *te văd* cum se spune acum”.

Topica veche, evidenţiată de encliza elementelor atone pronomiale şi verbale, era cunoscută tuturor limbilor romanice (cf. *giuraiu-me*, *apud* Gheţie *et alii* 1997: 172).

4. Construcţia înregistrată în Ng cu elementul pronominal aton *-ne*, invariabil, lipsit de referirea la un anumit obiect, apare în sintagme verbale similare celor discutate sub **3.1.**, **3.2.**, **3.3.**, **3.4.**, ocurente în localităţile A, K, G, V, N.

4.1. Dubla marcare a complementului prin reluarea şi anticiparea cliticilor **ne**-...-**ne** / **me**-...-**me** a fost înregistrată sporadic în comparaţie cu poziţia enclitică **-ne**:

> *am fost la doctori* [...] *ń-o dat tableti / am blat el / că-n drept noi* [este] *bolniţa* / *şam luat doo ucoluri* [= pastile] / *ş-am gândit că poate... poate **ń**-a slobozâ-**ne***[2] *mâna* //.

4.2. În alte contexte, reduplicarea se poate realiza prin forme diferite ale cliticelor, *mă-* (în procliză)... *-ne* (în encliză), fapt semnificativ care arată tendinţa de uniformizare a construcţiei prin transformarea în element invariabil, cu valoare neutră:

> [Umărul] *poate aşa ia! şî... nu **m**-a duré-**ne*** //; [Bunica] *ma gostea* [= mă servea] / ***ma** hrăné-**ne***; *pravilino om pune-o jos / cum ea* [ciripiţa = ţigla] ***s**-a viní-**ne** cu zomotcile* [= laturile îmbinate] *celea*.

---

[1] Cliticul *-lă* este un complement indirect cu care verbul *a trebui* este compatibil. Interpretarea *îmi trebuie* ar putea fi echivalentă semantic cu *treb-lă*.

[2] De remarcat rostirea diferită a cliticilor în funcţie de poziţia lor în sintagma verbală: ń-a < **mi**-a, prezintă palatalizarea lui *m* + *i, į* în stadiul final, caracteristic graiului, iar *-ne* enclitic funcţionează ca un element deictic.

BDD-V4243 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:42 UTC)

4.3. În variaţie liberă, în succesiune liniară, pot apărea ambele structuri, cu sau fără elementul pronominal în encliză (cu verbe la imperfect şi la viitor):

4.3.1. La imperfect, cu funcţie de complement indirect:

*d-apu... întăi că ştiţ că nu era-**ne** de-aistea / da cânepă /* [...] *şî torce-**mă** cu preatcă* [= furcă de tors]; *de-amu eu pi docica am avut-o / di doo luni era-**ni** / cân pi dânsu* [...] / *pi ghidu meu l-o luat la armie*; [Moaşa] *ea buricu i lega-**ne***; *la noi forme mari eara-**ne** / aşa forme /*; *la noi batiuşca* [= preotul] *obizatelino* [= negreşit] *acasă - mblá-**ne*** /; *tot el viné-**ne*** [...] „*pojalusta!* [= te rog] *du-mă*"; *batiuşca să punea din urmă / în liagăn /* [...] *şide-**ne** // da tatunea dinainte / mâna caii şî-l ducea unde lui îi trăbuia //*.

4.3.2. Complement indirect pe lângă predicate la viitor:

*hai ghidu! şî om face / ş-om şucturuí-**ne*** [= vom tencui] *poeţîca asta /... că tare ploaia o spălat ceamuru* [= lut amestecat cu paie] / *dintre pietre //*; *da moartea dumnazău să ştibă când a viné-**ne*** /; *obzăşîtrii* [de ani] *ia! oi avé-**ne***.

4.3.3. Complement direct şi regent la viitor:

om pune ciripiţa / *om pune / om aşăza / ş-om vidé-**ne*** / *cum ea... să vine* //; *să suie şî zâce*: „*ia! vin şâ-i vidé-**ne** tu ce-i acolo // vin să videm ciripiţa*".

5. Nu trebuie neglijat nici exemplul privind exprimarea dublă a cliticului în poziţie enclitică, înregistrat într-o localitate din Maramureşul de la nord de Tisa (zonă, de asemenea, izolată, periferică şi conservatoare) care completează atestările discutate, confirmând vechimea evoluţiei:

ş-o auzât-o cântân / că tare frumos cânta / fata pădurii / [...] *o init la colibă cătră el // aşă spuńé-**ńe ńe** / ş-o zâs că s-o băgat în colibă / cătră el* / (cf. TD–Bas.: 381).

Fiind vorba despre o unică atestare la data culegerii materialului, particularitatea a fost „interpretată ca un element de nesiguranţă în folosirea procedeului sau ca o dovadă a neperceperii caracterului redundant al acestuia" (Marin *et alii* 1998: 122).

6. Seria elementelor pronominale atone s-a redus în encliză la două realizări formale **-lă** (**-la**) şi **-ne** (**-me**), cu circulaţie facultativă, în două microarii corelative ale graiurilor insulare. Ele funcţionează ca elemente stereotipe, de precizare, de întărire a unei categorii gramaticale, cu ajutorul topicii afective. Elementul conjunct *-ne* glisează spre grupa deicticelor parţial gramaticalizate corespunzător cu intenţia participativă a subiectului la cele relatate.

BDD-V4243 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:42 UTC)

Un proces evolutiv, de la arhaism la inovaţie, ocurent în aceeaşi zonă laterală a dacoromânei, explicabil prin acţiunea unei gândiri comune, l-am descris în două contribuţii anterioare, în legătură, pe de o parte, cu extinderea deicticului *-şi*, cu funcţie intensificatoare, de la pronume şi adverbe (tendinţă valabilă pentru dacoromâna veche) la toate celelalte părţi de vorbire (Neagoe 2000; 2013: 329–330), iar, pe de altă parte, cu atestarea, pentru prima dată, în graiurile basarabene, a evoluţiei semantice a lat. *tēla*, *-ae*, de la sensul etimologic ‘pânză’, ‘urzeală’, ‘război de ţesut’ la sensul ‘lucru’, ‘efort’, ‘muncă’ prin dezvoltarea unei note secundare, condiţionată de factori extralingvistici (cf. Neagoe 2001–2002: 227–231).

*

Particularitatea sintactică prezentată s-a dezvoltat din două tendinţe cu rădăcini în sistemul morfosintactic al românei vechi.

Amalgamarea tiparului sintactic – aşezarea în encliză a cliticului complement, subordonat unui regent verbal (la imperfect şi la viitor), fază cronologic mai veche faţă de exprimarea redundantă a pronumelor atone – cu tendinţa de hiperintensificare a constituenţilor prin diferiţi indici marcaţi sintactic a condus, prin vechimea fenomenelor, la erodarea semantică şi sintactică şi la interpretări şi asociaţii succesive în mintea vorbitorilor.

Poziţia enclitică a pronumelui conjunct a permis glisarea acestuia spre un element cu accente de intensitate, determinând perturbarea vechii construcţii.

În situaţii de variaţie liberă, preferinţa pentru postpoziţia cliticului este condiţionată şi de intervenţia substratului afectiv (menţionat frecvent în construcţiile cu reduplicarea complementelor, din textele narative).

Fenomenul în sine poate sugera evoluţia prin „regresie” (Puşcariu 1994[1958]: 349) a cliticului în postpoziţie în anumite contexte, de la exprimarea obiectului la un element intensificator invariabil, după modele preexistente şi reorganizarea constituenţilor complement.

Particularitatea relevată reconfirmă contribuţia inestimabilă a dialectologiei – ca arheologie lingvistică – la descoperirea, în sincronie, a mecanismelor de evoluţie a sistemului limbii, prin convertirea unor elemente arhaice „erodate” în timp.

BIBLIOGRAFIE

Gheţie, Ion (coord.), Gheorghe Chivu, Mariana Costinescu, Constantin Frâncu, Alexandra Roman Moraru, Mirela Teodorescu, 1997, *Istoria limbii române literare. Epoca veche* (1532–1780), Bucureşti, Editura Academiei Române.

Holban, Th., 1927, „Fenomene lingvistice din Basarabia”, *Arhiva*, XXXV, Iaşi, p. 292.

BDD-V4243 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:42 UTC)

Marin, Maria, Iulia Mărgărit, Victorela Neagoe, 1998, „Graiuri româneşti din Ucraina şi Republica Moldova”, *Fonetică şi Dialectologie*, XVII, p. 69–155.

Morariu, Leca, 1929, „*Voi lăudatu* (din morfologia verbului român)”, în *Codrul Cosminului*, IV, p. 279–306.

Neagoe, Victorela, 2000, „Arhaism şi inovaţie în graiurile vorbite în estul Ucrainei”, *Fonetică şi Dialectologie*, XIX, p. 245–254.

Neagoe, Victorela, 2001–2002, „Arhaism şi inovaţie în lexicul graiurilor româneşti insulare din estul Ucrainei”, *Fonetică şi Dialectologie*, XX–XXI, p. 225–231.

Neagoe, Victorela, 2011, „Construcţii sintactice dialectale arhaice. Anticiparea şi reluarea formelor pronominale conjuncte de dativ şi acuzativ”, în Nevaci, Manuela (ed.), *Studia Linguistica et Philologica. Omagiu Profesorului Nicolae Saramandu la 70 de ani*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, p. 617–627.

Neagoe, Victorela, 2013, „Din nou despre graiurile moldoveneşti din Cotul Niprului şi din Bazinul Doneţului”, în Răuţu, Daniela, Adrian Rezeanu, Dana-Mihaela Zamfir (ed.), *„Cuvinte potrivite”. Omagiu doamnei Maria Marin la aniversare*, Bucureşti, Editura Academiei Române, p. 325–335.

Procopovici, Alexe, 1933, *Pronumele personal în funcţiune morfologică verbală*, Cluj.

Puşcariu, Sextil, 1931–1933, „Pe marginea cărţilor”, *Dacoromania*, VII, p. 436–504.

Puşcariu, Sextil, 1974, *Cercetări şi studii*, Ediţie îngrijită de Ilie Dan. Prefaţă de G. Istrate, Bucureşti, Editura Minerva.

Puşcariu, Sextil, 1994[1958], *Limba română*, Vol. II, *Rostirea*. Ediţie îngrijită de Magdalena Vulpe. Studiu introductiv de Andrei Avram, Bucureşti, Editura Academiei Române.

SIGLE

DILR I, II: Ovid Densusianu, *Istoria limbii române*. Ediţie îngrijită de J. Byck, vol. I, II, Bucureşti, 1961.

REB, I–II: Anton Golopenţia, *Românii de la est de Bug*, I–II, volum editat cu *Introducere, note şi comentarii* de prof. dr. Sanda Golopenţia, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2006.

TD–Bas.: Maria Marin, Iulia Mărgărit, Victorela Neagoe, Vasile Pavel, *Graiuri româneşti din Basarabia, Transnistria, nordul Bucovinei şi nordul Maramureşului. Texte dialectale şi glosar*, Bucureşti, 2000.

TD–Mold.: *Texte dialectale. Supliment* la *Atlasul lingvistic moldovenesc (ALM)*, vol. I, partea I, culese de V. Melnic, V. Stati, R. Udler, Chişinău, 1969; vol. I, partea [a] II[-a], culese de V. Melnic, V. Stati, R. Udler, Chişinău, 1971.

TD–*Nistru*: Maria Marin, Iulia Mărgărit, Victorela Neagoe, Vasile Pavel, *Graiuri româneşti de la est de Nistru. Texte dialectale şi glosar*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2011.

BDD-V4243 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:42 UTC)

TD–*Ucraina*: Maria Marin, Iulia Mărgărit, Victorela Neagoe, Vasile Pavel, *Graiuri dacoromâne din sud-estul Ucrainei. Studiu lingvistic. Texte dialectale. Glosar*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2016.

Victorela NEAGOE
Instutul de Lingvistică al Academiei Române
„Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti", Bucureşti

BDD-V4243 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:42 UTC)